

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

§. VII. Respondetur ad ea, quæ à P. Alexandro Natali ad sæculum XIII. &
XIV. in favorem Regaliæ producta sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

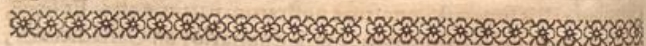

§ VII.

Respondetur ad ea, quæ à P. Alexandro Natali ad sæculum XIII. & XIV. in favorem Regaliæ producta sunt.

SUMMARI A.

1. Patris Alexandri Natalis pro Regalia Dissertatio istius causa imbecillitatem demonstrat.
2. Exempla à P. Alexandro producta, ex illis ipsis auctoribus, quos citat, iniquitatis convicta.
3. Totam ferè Dissertationem suam extra orbitam, statimque questionis perducit.
4. Principia ab hoc Auctore posita contra Regaliam militam.
5. Quàm sint inania, & friuola quæ ad Patrum, Canonumque testimonia respondet.
6. Nihil exemplis probari, ex antiquo Testamento petitis.
7. Ad alia objecta respondetur.
8. Arresta, Senatûs-Consulta, ultimam Regiam Declarationem, Consensumque Patrum Parisiensis Conventûs nihil pro Regalia facere.

I.

Scripsit quoque in favorem Regaliæ P. Alexander Natalis ex Ordine Prædicatorum, Theologiæ Doctor, & Professor in Collegio Parisiensi. Quæ ab isto producta Regaliæ causa conscripta sunt, duos in me affectus produxere. Primò, quòd perspectis, expensisque ejus rationibus

tionibus semper magis, magisque intellexerim, iniquissimam esse causam Regaliæ, profuitque veritati impugnatam fuisse. Quis enim à Religioso, à Theologo, à Doctore Parisiensi, à viro tot libris & eruditione claro, non aliquid expectasset, tot sperandi titulis dignum, & par materiæ? præsertim cum calamum arripuisset, hac Regaliæ causâ à tam multis doctisque jam discussâ; unde facile erat, si quid Regaliam juvare posset, & abunde, & cum selectu proferre, quippe flagrantibus nundinis ac Mercatorum plenis. Et tamen, quæ ab hoc viro, Regiæque causæ Patrono allata sunt, aded misera, detorta, aliena, frigida, ac longissimè & ab ultimis terræ plagis quæsitâ sunt, ut credam nunquam peius Regaliam habuisse, quàm sub hujus patrocinio. Planè nihil ita movit, ut eam iniquissimam reputarem, quàm quòd viderem tam inania esse, & plena pudoris, quæ pro illa dicerentur; sed omnia pervicit ardor Regem demerendi; huic Veritas, Pietas, Religio, omnia cessere: & dum omnes ex flore Majestatis roris aliquid mellisque libare certant, araneorum & crabronum more, perimunt, ut impleantur.

II. Patris ergo Natalis in favorem Regaliæ argumenta hæc sunt. *Primo*, ut prober Regaliam sub Regibus primæ & secundæ stirpis in usu fuisse, exempla profert palàm iniqua, & à Patribus damnata, perinde ac si quis adulteria, usuras & furta, Davidis, Achabi, & Zachæi exemplis purgaret; quod verò flagitium est exemplis nudum? Sic *Dissertat. 8. a. 3. S. 4.* Exemplum Caroli Martelli affert, qui *Episcopatum, Abbatiarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum proventus Nobilibus concessit.* Atqui certum est, impiam & sacrilegam fuisse eam bonorum Ecclesiasticorum usurpationem: idque Patres Rhemensis & Rotomagensis Provinciarum in Synodo Carisiacensi palàm professi sunt *capite 7.* Imò Martelli ipsius filij Carolomannus, & Pipinus in Synodis Liptinensi, & Sueffionensi magnam usurpatorum bonorum partem restitui fecere; nec enim omnia poterant: unde Carolus Magnus nepos, & Ludovicus Pius Martelli pronepos ultimam manum adhibuere, ac restitutionem profecuti sunt. Eodem *articulo 3. ex appendice Flodoardi hæc verba allegat: De sancto Tilpino Archiepiscopo tenuit D. Rex Carolomannus Rhemense Episcopium in suo Dominatu, & dedit villam Novilliacum in Beneficium Anscheri Saxoni.*

Gallia
Indicata
G III
230

Atqui ex eadem appendice Flodoardi, & operibus Hincmari *Tomo 2. Edit. Sirm.* constat eam villam à Ludovico Balbo Ecclesie Rheimensi fuisse restitutam Hincmaro Regi ostendente: *Auctores Sacrorum Canonum damnare Spiritus Sancti judicio eos, qui Defunctorum eleemosynas retinent, & Ecclesijs tradere demorantur, qui ut infideles ab Ecclesia abijcendi, & quasi egentium necatores, &c. Et a. 3. §. 13. ex epistolis Joannis VIII. probat hunc Pontificem consensum Carolomanni pro Constitutione Episcopi Vercellensis postulasse, unde concludit Monarchia Francie jus conferendorum Episcopatum coeum esse: & tamen ex epistola 100. ejusdem Joannis ad Theodoricum Bisuntinensem Archiepiscopum certum est, id juris non spectasse ad Regem; ita enim scribit: *Moenemus per DEUM Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, Apostolicam auctoritate expresse jubemus, ut ibi Episcopum, neque ex jussu Regis, neque ex petita plebis consecrare presumas, &c. Articulo 4. §. 6. adducit exemplum Ludovici Crassi, qui præbendas ac dignitates, quæ Ecclesijs viduatæ vacaverant, conferebat frustra obnitente Hildeberto Episcopo Turonensi. Ceterum quàm parùm æqui fuerint Ludovici conatus nemo melius Hildeberto depinxit; sic enim scribit epistola 67. ad Honorium II. Papam: *His alijsque premor angustijs, quia Zelo Zelatus sum legem Domini mei, quia non sum transgressus terminos, quos Patres nostri posuerunt, quia dignitates Ecclesiasticas nec ex Regis præcepto disposui, nec ei disponendi facultatem indulsi. Et de Ludovici in Ecclesiasticos asperitate gravissimæ sunt D. Bernardi querelæ, quas videre licet epistolis 45. & 59.***

Articulo 4. §. 12. utitur exemplo Ludovici Junioris à S. Thoma Cantuariensi ab Innocentio II. & III. & Alexandro III. Summis PP. laudato; is verò Regaliam exercuit. Sed quàm sæpe multùmque in bonis Ecclesiasticis usurpandis Ludovicus sui oblitus fuerit, luculentè S. Bernardus testatur epistola 122. *De quo jure presumit, ut Ecclesiarum Possessiones & terras devastet, ut Christi ovibus Pastores pratici non permittat, ut his quidem electorum promotionem prohibeat, alijs verò dilationem electionis indicet, donec universa consumpserit, donec diripuerit pauperum facultates? Nec obstant laudes Ludovico datæ; multa enim gessit laudibus digna, sed non omnia: quanta Davidi encomia etiam à Deo tribuuntur, quanta Theodosio Magno ab Ambrosio, quanta Brunihildi, & Mauritio à Gregorio Magno; num idè adulteria, homicidia, rapinas istorum liceat imitari? non ergo honestas actio-*
num

num exemplis, sed legibus metienda est, leges enim semper justæ sunt, alioquin leges non forent; exempla etiam in bonis sæpè perverfa. Vide de malè usurpatis Ecclesiæ bonis eundem Bernardum epist. 224. ad Stephanum Prænestinum Episcopum, qui apertè usum Regaliæ in Ludovico damnat; postquàm enim dixisset: *Non sufficit spoliari bonis præsentibus Domos Episcopales.* Mox tanquam malum multò gravius indigniusque adjungit: *Etiàm in terras & in homines manus sacrilega, circumquaque desavit, totius anni ex eis reditus sibi vendicando.* Articulo 4. §. 16. exemplo Henrici II. Angliæ Regis Regaliâ fruentis causam suam confirmat, eamque ab Alexandro III. non fuisse improbatam contendit. At contrarium testimonio Alexandri constat, cum enim inter articulos consuetudinum Anglicanarum, quibus subscribere S. Thomas Cantuariensis recusabat, duodecimus fuisset Alexandro exhibitus, & in hæc verba conceptus: *Cum vacaverit Episcopatus, vel Archiepiscopatus, vel Abbatia, vel Prioratus de Dominio Regis, debet esse in manu ejus, & inde percipiet omnes reditus, & exitus sicut Dominicos. Et cum ventum fuerit ad consulendum Ecclesiæ, & in Capella ipsius debet fieri electio assensu Regis & consilio Personarum, quas ad hoc faciendum vocaverit, & ibidem Electus faciet Homagium & fidelitatem Domino Regi sicut Ligio Domino, de vita & membris, & de honore suo terreno, salvo ordine suo, priusquam sit consecratus.* Huic inquam articulo Alexander post maturum examen hanc censuram apposuit: *Hoc damnavit.* Nec obstat quod excipit P. Alexander, videlicet Regaliã non fuisse absolute quoad usum fructum videlicet vacantium bonorum, & quoad Collationes Beneficiorum, damnatam; sed tantum quoad abusus illic enumeratos. Ceterum vana est hæc elusio: tum quia cum Pontifex partem tantum damnabat articuli alicujus ex consuetudinibus à Rege Angliæ damnatis, hac formulâ limitatâ utebatur: *Hoc partim damnavit, partim admisit vel toleravit;* cum ergo Pontifex articulum 12. absolute, non limitatè damner, certum videtur, fuisse omnino, integrèque rejeetum, & consequenter etiam quoad usum fructum, & collationem Beneficiorum, & consequenter quoad Regaliã. Tum quia Matthæus Parisiensis ad Annum 1164. illas consuetudines vocat iniquas, Deoque detestabiles. Tum quia auctor vitæ S. Thomæ id expressè testatur his verbis: *Mos enim prophanus in plurimis jam Regnis inolevit, quod Episcopatus vacantes, & Monasteria Reges pro voto tenent,*

Gallia
indicata
C III
230

& quasi Christo proscripto applicantur Esco dos vidua, & Crucifixi patrimonium, salamitorum refrigeria, & subsidia egenorum. Tum denique quia Stephanus Henrici I. Angliæ Regis Successor, Regaliæ, hoc est usurpationi bonorum vacante Ecclesia renuntiaverat, teste Wilhelmo Malmesburiensi ad ann. 1135. in hæc verba: *Dum verò Sedes proprijs fuerit Pastoribus vacua, & ipsa & omnium earum possessiones in manu sint & custodia Clericorum, & proborum hominum ejusdem Ecclesiæ committantur, donec Pastor canonicè substituantur.* Pessimam ergo hanc consuetudinem, cui Stephanus renuntiaverat, Henricus II. reducere conabatur, obnitente S. Archiepiscopo Cantuariensi.

Articulo 4. §. 38. exemplo utitur Ermengardis Vice-Comitissæ Narbonensis, quæ juri Regaliæ renuntiavit; *habuit ergo, infert P. Alexander, jus Regaliæ, alioquin renuntiare illi non poterat.* Sed quanti pretij hoc exemplum sit, & quàm justo titulo Regaliæ niti Ermengardis crediderit, ex ipsius Renuntiationis verbis intellige: (a) *Ego Ermengardis Narbonensis Vice-Comitissa recognoscens injuriam, quam Parentes mei & ego in possidendis honoribus & bonis diripiendis decedentium Archiepiscoporum Narbonensis Ecclesiæ hucusque fecimus, &c.* Et Hadrianus IV. Pontifex Max: in Diplomate, quo eam Renuntiationem confirmat: *Dilecta in Christo filia Ermengardis, pravam quandam consuetudinem, quæ contra DEUM, & Ecclesiam vestram antiquitus inoleverat, abolere desiderans.* Ergo quod *injuria*, quod *rapina*, quod *prava & contra DEUM consuetudo* appellatur, id P. Alexander pro basi Regaliæ habet; quid pejus de illa dicere posset, si ex proposito impugnandum suscepisset!

Quàm plura sunt hujusmodi exempla à P. Alexandro in citata Dissertatione prolata, quæ cum constet iniqua fuisse, sequitur iniquam etiã causam Regaliæ, quæ ex illis deducitur; & Patrem Alexandrum illius patrociniũ suscepisse, non ex meritis causæ, sed ex animi affectu, quicumque tandem is fuerit: quis enim sibi unquam persuadeat hominem doctum, & eruditum, studijs innutritum, ex Professione Theologum Criticumque, non animadvertisse exemplis adedò iniquis ab Ecclesia damnatis Regaliæ causam non tam constitui, quàm destrui? Sed utcumque res se haberet, fixum erat Regi placere, hæc meta scribendi.

III. *Secundo.*

(a) Stephanus Balluc. in addit. ad D. de Marca lib. 8. cap. 18. de Concord. Imper. & Sacerd.

III. *Secundò.* Totam suam Dissertationem rebus & testimonijs infercit nihil ad rem pertinentibus, unde fatigato Lectore, impletisque paginis, ac oculis foliorum numero deceptis, nihil tandem dicit, quod quæstioni respondeat. Quæstio enim est: an Rex Galliae Regaliam toto Regno extendere possit, etiam ubi hæcenus nunquam more recepta fuerat? Majore suæ Dissertationis parte P. Alexander ostendere conatur Reges Galliae *Custodiã rerum Ecclesiasticarum potius esse, feuda concessisse, Episcopos nominasse, in aliquibus locis Regalia jus exercuisse.* At quæso quid hæc ad rem faciunt? imò contrarium ostendunt, ut postea dicemus. Ergo cum navigandum in Ortum esset, vela fecit in Occidentem.

IV. *Tertiò.* Imò ut paulò antea insinuaveram; ex principijs Alexandri, contrarium potius sequitur. *Rex Custodiã gaudet: esto, sed non custodit, qui consumit; sacrique Canones Custodibus præfertim, Patronisque sub gravissimis penis prohibent, ne res Ecclesiasticas atrectent.* Nullus Principum est, cui in suo Dominio Ecclesiarum custodia commissa non sit; num ergo omnes Principes Regaliã gaudent? cur ergo propria esse dicitur Gallici Diadematis? an etiam omnium subditorum ac patrimoniorum Custodes Reges non sunt? num ergo licebit illi titulo Custodiæ, mortuòque Patrefamilias, patrimonia mortuorum occupare? aut si hoc non licet in bona profana, cur licebit in bona Deo sacra? aut cur istis jus custodiæ magis præjudicabit, quàm illis? & cur pejor sit causa viduæ Ecclesiæ, quàm viduæ uxoris? Filiorum Christi, qui pauperes sunt, quàm filiorum defuncti Mariti? *Sed Reges Ecclesias fundarunt.* Non planè omnes, præsertim quas novis victorijs in Belgio, Alfata, Lotharingia, Burgundia Rex Coronæ suæ adiecit, sed nec omnes in Gallia; cur ergo ex omnibus vacantes fructus rapiuntur? num solus Gallus Ecclesias fundavit, & non alij quòque Principes Christiani? cur ergo soli Gallo Regalia? & quæ æquitas ut quæ majores fundarunt Christoque dedicarunt, rapiant Nepotes, & filco addicant? quòd si semel Regi aut etiam privato donata repeti non possunt, cur repetantur Christo & Ecclesiæ donata? *Sed Principes Ecclesias feudis auxerunt.* Demus; sed vacantium feudorum proventus (nisi ubi jus Relevij obtinuit) non ad Dominum, sed ad vasalli hæredes spectant: imò cum feuda non Episcopis, sed Deo & Ec-

Gallia
indicata
G III
230

& Ecclesijs donentur, & istæ non moriantur, numquam vacare censentur. Decimæ quoque & oblationes (quæ in plerisque Episcopatibus majorem proventuum partem conficiunt) nihil habent cum feudis commune, multoque minus Collationes Beneficiorum; cur ergo ista omnia nullo discrimine subducuntur Regaliæ? vides quàm inanes sint consequentiæ pro Regalia productæ: & tamen istis Regalia unicè innititur, ut sæpè P. Alexander profertur. Ludere eum dices, & in schola cavillari tyrones tentandi causâ, nisi Rex Galliæ arma & potentiam suam lusui misceret.

V. *Quartò*, Sed & levissimæ sunt ac risu dignæ interpretationes, quas sacris Canonibus adhibet, ut eorum vim effugiat; ego planè nihil vanius legi. Exemplum unum alterumque adjungam. Opponitur Regaliæ Canon 25. Concilij Chalcedonensis, quo Regalia expressè his verbis prohibetur: *Reditus verò viduata Ecclesia integros servari apud Oeconomum ejusdem Ecclesie placuit.* Hic Canon insertus fuit Codici Canonum, quo Gallicana Ecclesia utebatur, neque hoc negat Alexander, estque testis locupletissimus Hincmarus Archiepiscopus Rhemenfis *epist. 9. cap. 41. & epist. 29. ad Carolum Calvum, & epist. 21. ad Vulsadum, & epist. 45. & Annales Bertiniani ad annum 881.* Quid ad hoc Alexander? *Non sunt, inquit, Canones Chalcedonensis Concilij statim & constanter in Gallijs recepti.* Qui ergo sunt Canones, quos Galli recipiunt, si non recipiunt canones quatuor primorum Conciliorum, quos Gregorius M. quatuor comparat Evangelijs? & si non recepti, cur Codici Canonum Ecclesiæ Gallicanæ inserti? & unde tibi constat receptos non esse? *Quia, inquit, Reges non semper observarunt.* Si ergo illi Canones nec recepti esse, nec obligare dicuntur, quos aliqui Regum subinde non observarunt; nulli deinceps sunt canones, nullæ Decalogi leges, de quibus dici non possit, eas nec receptas esse, nec obligare. Cùm recentia Sacrorum Canonum summorumque Pontificum Decreta & Diplomata Regijs Ministris pro vindicanda Ecclesiastica disciplina exhibemus; negant se illis teneri privilegio Gallicanæ libertatis: cùm quærimus, quibus principijs, regulisque Gallicana libertas nitatur? respondent, *quatuor primorum Conciliorum Canonibus.* Cùm ergo eos primorum Conciliorum evidentissimis & certissimis testimonijs ac Decretis convincimus: respondet P. Alexander; *Canones Chalcedonensis & Nicæni Concilij*

Concilij (nam hoc quoque citato loco adjungit) in Gallijs non fuisse receptos, nec observatos. Qui ergo Canones superflunt, quibus Gallicana Ecclesia gubernari possit, si nec recentes admittit, nec antiquos recepit? An verò libertas Gallicanæ Ecclesiæ definiiri hoc modo non debeat: Libertas Gallicana est privilegium, quo Ecclesia Gallica nullis nec antiquis nec recentibus Canonibus, sed solis Regijs præceptis obligantur? Regijs enim præceptis eos obligari, & ista Pontificis Maximi diplomatum præferri, atque ex Senatûs Regij arrestis arbitrioque pendere, admitti an repelli debeant, quæ Româ imperantur, nimium experientia, & quæ hæcenus scripsimus, demonstrant; Gallicanæ ergo Ecclesiæ libertas est, servire Regi, & obsequari Canonibus.

Aliam deinde P. Alexander explicationem Decretis Chalcedonenfibus adhibet puerilem sanè ac omnino risu dignam: vid: Concilium Chalcedonenfe non esse intelligendum de Custodiavacantium fructuum, sed de ipsis bonis, prædijis, fructuosis, quæ Successori Episcopo integra servari debeant, fructibus interim Principi concessis. Canon Concilij ita loquitur: Reditus viduata Ecclesia integros reservari apud Oeconomum ejusdem Ecclesiæ placuit. Quis umquam hæcenus audivit reditus significare prædia? Reditus, inquit Tiraquellus, ita appellantur, quòd singulis annis redeant; numquid prædia quotannis redeunt? & quomodo apud Oeconomum prædia servari poterunt? horreis vid: aut cellis, aut gazophylacijs prædia includentur; quem non pigeat cum hujusmodi hominibus disputare, qui cum victos se videant, malunt rerum vocabula commutare, ac tempus fallere pudendis responsis, quàm cedere veritati. Fidem ac famam perdit, qui ita scribit.

Ejusdem coloris sunt interpretationes, quas effugiendo Lugdunenfi Concilio adhibet. Concilium ita loquitur: Generali Constitutione sancimus, universos & singulos qui Regalia, Custodiam sive Guardiam Advocationis, &c. vel Defensionis Titulum in Ecclesijs de novo usurpare conantes bona Ecclesiarum vacantium occupare præsumunt, quantumcùnque dignitatis honore præfulgeant, &c. Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant, ab illorum abusu sic prudenter abstineant, quòd ea quæ non pertinent ad fructus, sive reditus provenientes vacationis tempore, non usurpent. Primò nomine Regalium non occupationem vacantium fructuum, sed jura Imperialia, vid: Collectas, Tributa, portus & vectigalia intelligi dicit; at quàm evidenter id falsum, & contra

Y

apertam

Gallia
indicata
G III
230

apertam mentem Concilij? istæ enim Concilij voces: *Custodia, Guardia, Advocationis Titulus, fructus, reditus provenientes vacationis tempore*, nimis clarè ostendunt, Concilium loqui de Regalia, prout modò de illa quæstio vertitur. Ipsi Episcopi Gallicani Parisijs iussu Regio congregati (nam hoc quoque ad Libertatem Gallicanæ Ecclesiæ pertinet, ut ad Regium mandatum Episcopi Galliæ compareant, dispareantque, atque ut in theatris fieri solet, sibilo Principis scenam ac faciem mutant) in epistola anno 1682. Februario mense data ad Innocentium XI. Pontificem Maximum fatentur Concilium Lugdunense de Regalia in nostro sensu loqui: *Si jus illud, inquit, quod Regaliam dicimus, aut fidei fundamentis, aut morum Regulis esset adversum; non illud sacrum Lugdunense Concilium sua auctoritate firmasset.* Et in processu verbali eorum Antistitem cum priori anno 1681. æquè Parisijs convenissent: *C'est sur ce principe, que le second Concile de Lyon ayant toleré l'usage de la Regale dans le lieu, ou elle estoit pour lors établie, & défendu en meme temps de l'etendre d'avantage. Secundo. Alij, inquit, censent restrictionem Concilij non spectare Regem Christianissimum, sed Duces, aut alios viros Nobiles, qui jus illud usurpabant, ut colligitur ex Guillelmo Durando, commentarij in Concilium Lugdunense, cujus unus ex Patribus fuit, &c.* At Durandus testis oculus expressè testatur eam restrictionem ad Reges pertinere, sic enim ait in Verbo: *Regalia: Nota quòd Regalia hinc vocantur jura Regia in quibusdam Ecclesijs competentia.* Et infra: *Quancùmque Dignitatis, sive Regia, sive Comitiva, vel cujuscùmque alterius sit (de Mandatis Princip. lib. 1. quæ reatus hominum honorem excludit lib. 1. cap. ut Senatus, &c.* Et ipsa Concilij verba) *quancùmque Dignitatis honore præfulgeat, id satis indicant.*

Hi sunt loci communes P. Alexandri, quibus Regaliæ patrocinatur vid: exempla apertè iniqua, quæstiones omnino alienæ, & nihil ad rem pertinentes, interpretationes extortæ, pueriles, ipsique auctori erubescendæ. Sed alia quoque videamus, quæ speciali responso indigent, ne videantur silentio probata.

VI. *Opponit 1. Artic. 1. §. 3.* Legimus in veteri Testamento Reges deficiente Sacerdote sanctos esse ministerio Pontificis etiam ad præficiendos Ministros, ut de Davide legimus 1. Paralip. cap. 24. & Salomone 3. Reg. cap. 1. & Juda Machabæo in libris Machabæorum, & est textus Isidori in cap. Cleros d. 21.

Respondit ad hanc objectionem jam dudum Gelasius Primus Pontifex

Pontifex Max: in libro de Anathemate: *Fuerint hac ante adventum Christi, ut quidem figurabatur, adhuc tamen in carnalibus actionibus constituti pariter Reges existerent, & pariter Sacerdotes; sed cum ad verum ventum est, Regem eundemq, Pontificem, ultra nec Imperator Pontificis sibi nomen, nec Pontifex Regale fastigium sibi vindicavit.* Si exemplo antiqui Testamenti argumentari licet, sequeretur Reges, imò quoslibet Patres-Familias Ecclesias consecrare, ac etiam Sacrificium offerre posse, id enim legitur sæpe in veteri Testamento factum esse, quàm hoc absurdum? nunc verò postquam longè alia ratio est novi & antiqui Testamenti: postquam Christus Pontificatum, Sacerdotia, & Ecclesiam instituit: postquam iussit Ecclesiam audiri: postquam Ecclesia Laicis prohibuit, ne se immiscerent officijs Sacerdotum: quàm rogo præposterus ordo est, exempla antiqui Testamenti perquirere, & non potius leges Evangelij ac Decreta Ecclesiæ? num ergo Filij Synagogæ sumus, ut ex hujus exemplis, & non Ecclesiæ vivamus? magnum enim verò Regis Christianissimi decus, si Judæorum mores imiterur. Sed & in ipso antiquo Testamento, ubi legitur Reges usurpasse vacantium Sacerdotiorum proventus? nihil ergo hoc argumentum concludit.

VII. *Opponit 2. Artic. 1. §. 3. In traditione rei suæ potest quilibet apponere pactum quod vult, etiam in spiritualibus. Textus & Glossa in cap. Eleutherius 18. q. 2. Reges ergo Christianissimi cum Ecclesias fundarunt, poterant sibi fructus vacantium Ecclesiarum reservare. Nec requiritur, ut Reges hoc jus sibi expressè reservent, præsumuntur enim reservasse, & sufficit ostendere, quòd Rex fuit dator Ecclesiæ, ad hoc sibi jus consequendum. cap. significavit. de testibus. Et ibi Abbas cap. Dilectus 3. de Prabend. & Glossa notabilis in cap. si quis Basilicam. de consecrat. d. 1.*

¶. Supponit hæc ratio omnes Galliæ Ecclesias à Regibus fundatas, & dotatas esse; id verò apertè falsum est, cum sint quàm plurimæ aut à privatis fundatæ, dotatæque, aut solis decimis & oblationibus auctæ: idque præsertim verum est in Provincijs recentibus victorijs Galliæ adjunctis. Et si hæc Regula vera est, sequetur omnibus Patronis Regaliam convenire, quod Galli utique nunquam concedent. Præsumuntur quidem Patroni jus præsentandi sibi reservasse (id enim plerumque fieri solet, & Jura

Gallia
indicata

G II

230

præsumunt, quod plerumque contingit) sed nullo modo jus pleno jure Beneficia conferendi, vacantesque fructus occupandi, neque citati canones quidquam de hoc dicunt, ut legentibus palam est. Hoc ergo argumentum ex duobus principijs contexitur, videlicet: ex falsis suppositis, & textibus juris perperam allegatis.

Opponit 3. Art. 3. §. 5. Sub secunda Regum Galliarum Dynastia Gallicanæ Ecclesiæ feuda possidebant cum omnibus oneribus feudalibus: atqui onus & lex feudalis est, ut moriente Vafallo Dominus interim fructus feudales percipiat, dum alius investitur; hoc ergo jure Reges gaudebant in Ecclesijs vacantibus, titulo videlicet & lege feudali.

ꝛ. Primò falsum est fructus vacantium feudorum ad Dominum pertinere (nisi ubi jus Relevij receptum erat, quod paucis in locis receptum est) pertinent enim ad hæredes, seu potius ad proximos agnatos, quibus jus feudi ex antiqua investitura quæsitum est cum onere tamen recipiendæ intra diem & annum Investituræ, idque tam notum est, ut mirer P. Alexandrum ignorasse. Deinde esto, fructus Ecclesiarum feudales ad Principes pertinuerint (de quibus intelligendum est Chronicon Cameracense, (a) cum narrat in historia Gundberti usum fructum vacantis Cameracensis Ecclesiæ ad Imperatorem Lotharium pertinuisse) num idè fructus decimarum, oblationum, ac præsertim collationes Beneficiorum pertinere ad fructus feudales possunt? & si non possunt, quâ ratione dici potest lege feudali ad Regem spectare?

Opponit 4. Art. 5. §. 22. Frustra contra Regaliam antiqua Sententia Consultæ, Regumque edicta proponuntur, hæc enim ultimi Ludovici XIV. declaratione abolita sunt; est verò noti juris, priores leges posterioribus abrogari.

ꝛ. Aliud est antiquam legem abrogare, aliud jus suum alteri eripere; id verò fieri non potest, & præsertim cum is, quem jure suo spoliatur, subditus tuus non est. Jus conferendi Beneficia, fructusque percipiendi ad Ecclesiam pertinet, idque non Regum privilegio, sed innatâ, & canonicâ libertate; quâ ergo conscientia dici potest, posse hanc libertatem Ecclesijs adimi posterioribus Ludovici Regis declarationibus? aut quæ unquam Theologia docuit

(a) Balder. Noviom. Episc. lib. 1. cap. 48.

cuit Regem in causa spirituali, & quidem maximi, præcipuique momenti judicem esse? & posterioribus Regum legibus posse Decreta universalis Concilij Lugdunensis aboleri? Hæc sunt tam paradoxa, & à primis Theologiæ principijs aliena, ut miretur potuisse Theologo, qualem se P. Alexander profiteatur, non dico in calamum, sed ne quidem in mentem venire. Ex quo responso solvitur quoque similis ejusdem P. Alexandri oppositio, cum scribit: *Articulo 5. §. 22. Habere Reges potestatem revocandi privilegia à suis Antecessoribus concessa, si contra jura Corona, & in detrimentum supremi dominij concessa credantur, quod in omnia subditorum suorum, & ipsarum Ecclesiarum temporalia bona sibi legitime vindicant.* Jam enim sæpe probatum est, Ecclesias non privilegio Regum, sed innatâ, & canonicâ libertate Regaliâ absolutas, & exemptas esse; unde cum Reges illas Regaliæ subdunt, non revocant privilegia à Regibus, sed à Deo, naturâ sacrisque canonibus data. Quod verò dicit Alexander: *Reges supremum dominium in bona temporalia Ecclesiarum habere*, voces profanæ sunt, & hæcenus inauditæ, & ex Alcorano, non sacris Canonibus exscriptæ, unde nec responsum merentur. Eiusdem farinae est, quod dicit Privilegia Ecclesijs data revocari à Regibus posse, si enim donationes privatis factæ revocari non possunt, quanto minùs Deo & Ecclesijs factæ? quæque non merè gratuitæ sunt, sed antidorales? quid restabit Ecclesijs, si omnia feuda, oblationes, fundique illis à Principibus assignata, moderni Principes repetant, & Avorum liberalitatem majori avaritiâ deleant? Præsertim cum quidquid semel fuerit DEO consecratum, sanctum Sanctorum sit Domino. *Levit. 27.* Certum est liberalitate in Ecclesias crevisse Imperia, unde Theologia P. Alexandri, quàm ei lucrosa est apud Principem pretio adulationis, tam Imperio est fatalis rapiendi indulgentiâ.

Opponit 5. Articulo 6. §. 4. Bona defectu hæredum vacantia ad Regem pertinent, & ad fiscum devolvuntur; porro fructus Episcopatuum, vel Abbatiarum vacantium istius generis sunt. Accedit quòd Regio fisco multæ utilitates depereunt, ob bona in Ecclesias translata; ad fisci ergo damna compensanda Reges sibi usumfructum vacantium bonorum reservârunt, ac etiam in pretium litterarum Amortizationis, cum videlicet facultatem concedebant, ut fundi ad Ecclesias transferrentur.

Gallia
Indicata
G III
230

14. Quàm rogo hæc absurda & longè petita ? fateor mihi nunquam magis Regaliam fastidio fuisse, quàm cum hæc legi. De functo Episcopo non vacant bona, sed ad Ecclesiam pertinent, huic enim præcipuè, & Deo donantur; quæ ratio est, ut Episcopi restari non possint; si ergo non vacant, quâ ratione dici potest ex jure vacantium ad fiscum pertinere ? An Beneficia Ecclesiastica sunt bona confiscabilia ? & in quibus litteris Amortizationis Reges sibi usumfructum vacantium bonorum reservârunt ? vana sunt ista, & Alexandro indigna.

Opponit 6. Rex cum Beneficia confert, nihil spirituale confert, sed Ecclesiasticas possessiones, seu portionem reddituum spiritualium.

14. Ipsi quidem fructus, & proventus sunt res temporales; at jus eos percipiendi ob functiones & officia spiritualia, est spirituale; Beneficium enim est propter officium, alioquin vendi, emique possent Beneficia; nec Simoniam incurreret, qui ea pretio aut acciperet, aut conferret; dici enim posset, ea non vendi, emique, nisi quoad jus percipiendi fructus, hos verò ex sententia P. Alexandri esse rem merè temporalem. Deinde cum Rex obtentu Regalia Beneficia pleno jure conferat, nec Episcopi in hæc collatione ullam partem habeant, certum est à Rege non jus tantum percipiendi fructus V.g. canonicales conferri, sed etiam ipsum officium & dignitatem canonicatus cum omnibus juribus ei annexis, videlicet: Jure capitulari, electionis activæ & passivæ, quæ omnia sunt jura spiritualia. Denique demus jus percipiendi fructus Canonicales non esse jus spirituale, sed temporale, non ideò sequitur posse à Rege usurpari, cum sit jus alienum, & Ecclesiæ tum innatâ, & canonice libertate, tum multorum sæculorum possessione, Regumque editis quæsitum: non utique P. Alexander inter jura Coronæ jus reponet aliena rapiendi. Vide quot rimas habeant hujus Theologi argumenta; nimirum nullum ingenium sufficit tuendæ falsitati, quin erumpat, seque ipsam fœtore prodat.

VIII. *Opponit 7.* Ex diversis Arrestis à tempore S. Ludovici factis constat causam Regaliæ in Regio Senatu agitari, finiri que solitam. Nam anno 1258. de Regalia Aniciensis Ecclesiæ. Anno 1272. de Regalia Ecclesiæ Albigenfis. Anno 1277. de Regalia Ecclesiæ Bituricensis.

Bituricensis, eodémque anno de Regalia Ecclesiæ Burdigalensis. Anno 1275. de Regalia Ecclesiæ Aquis in Regio Senatu actum est. Anno quóque 1463. Ludovicus XI. declaravit Regaliæ causas & controversias circa jus illud de novo emergentes ad Regiam, Senatúsque Parisiensis cognitionem dumtaxat pertinere, Laicifque sub poena capitis prohibuit, ne ad Curiam Romanam, aliósvé Judices Ecclesiasticos Regaliæ causas deferrent. Anno 1575. de Regaliæ jure in Armoricis Ecclesijs, ac præsertim Vannetensi. Anno 1608. de Regalia Bellicensis Ecclesiæ, deinceps sequentibus annis de Regalia Provinciarum, Provincia, Delphinatús, Aquitaniæ, & Occitaniæ in Regio Senatu disceptatum est, ac denique Anno 1673. à Ludovico XIV. in Regio consistorio causa Regaliæ finita est, & ad omnes Regni Ecclesias extensa, cui declarationi quatuor Provinciarum Præsules, totúsque Clerus Gallicanus consensum præbuit. Patet ergo longâ, & perpetuâ inductione, causam Regaliæ semper in Parlamentis, Regijsque consistorijs agitam fuisse.

32. Ad hanc objectionem per partes respondendum est. *Primò* ergo ex Arrestis ab Alexandro modò citatis clarissimum est Aniciensem, Albigensem, Bituricensem, Burdigalensem, & Narbonensem Ecclesias aut ex toto, aut ex parte à Regalia exemptas, immunésque fuisse, & videri possunt *de Marca lib. 8. Concord. cap. 24. & cap. 26. Acta Cleri Gallic. Tom. 2. pag. 2. tit. 6. P. Labbe 1. p. Concil. T. 2. pag. 49. Catell. in Hist. Comit. Tolosan. pag. 195.* Cùm ergo hæc omnia Arresta apertè declarent Regaliam non esse totâ Galliâ extensam, sed ad certas Ecclesias limitatam, quo rogo aut pudore, aut conscientia allegantur, ut probetur Regaliam ad totum Galliæ Regnum proferri? aut enim Arresta illa pro justis, aut injustis habes? si pro justis, cur Regaliam extendis, quam illa restringunt? si pro injustis, cur illa producis, ut causam tuam probes? num injusta sententia patrocinari, aut probare aliquid potest? Si ergo illa Arresta justa sunt, pro nobis faciunt; si injusta, frustra à P. Alexandro in sui favorem producentur. Deinde verum quidem est ex illis constare causam Regaliæ in Regio Senatu fuisse cognitam, & pro Ecclesijs pronuntiatum, non quòd hæc causa *in forma justitiæ* ad Regium forum pertineret, aut Galliæ Antistites Regium Senatum pro legitimo iudice agnoscerent; sed quia à Regijs ministris vexati ad ipsum Regem tanquam

Gallia
inducata
LIII
230

tanquam ad *Ecclesia Defensorem, Protectorem, Advocatum, Canonumque executorem, ac brachium seculare*, per viam querelæ, & implorati auxilij, seu informationis recurrendum censebant; duplici enim modo Rex adiri potest, primò ut Judex; secundò ut defensor; hoc secundo modo Gallia Præsules se Regi flitère, & præcitata Sequarus. Consulta in favorem Ecclesiæ impetrârunt; id ita esse, patet cum ex ipsius causæ natura, quæ cum sit Ecclesiastica, coram solo Ecclesiastico Judice *in forma Judicij* expediri potest: tum ex protestatione Bertrandi Aduensis Episcopi, qui cum anno 1329. coram Philippo Valesio Ecclesiæ jurisdictionem & libertates defenderet, protestatus est se de Ecclesiæ libertate coram Regio tribunali dicturum, non ad finem subeundi quodcunque judicium, sed solum ad Domini Regis, & à assistentium conscientiam informandam: (a) tum denique quia quando contingebat litem cum ipso Rege, & non cum ministris esse, aut Rex ministris committebat, Antistites Gallicani causam summo Pontifici deferebant, & is postea Regibus imperabat, quid fieri oporteret, id patet & ex Lugdunensi secundo Concilio anno 1274. cujus decretum de restringenda Regalia teste Durando oculato, & postea Mimatenfi Episcopo: *Ad clamorem Prælatorum Francia, & Anglia promulgatum est: & Gregorij IX. ita scribentis: Ad audientiam nostram pervenit, quod Senescalli & Balivi in Christo filij nostri illustris Regis Francia in Narbonensi Provincia constituti decedentibus Ecclesiarum Prælati in eadem Provincia, castra, villas, & alia bona Ecclesiarum vacantium contra jus debitum usurpare, & id de novo in Ecclesiarum juribus attentare præsumunt, quod nullo tempore à Predecessoribus ipsius Regis, vel alijs occasione Regalium, vel aliâ viâ fuit attentatum, unde ipsis nostris litteris dedimus in mandatis, ut à prædictorum excessuum presumptione omnino desistant. Benedictus quoque XII. in litteris ad Cardinales in Gallia Legatos extensionem Regaliæ ad Provinciam Turonensem & alias multas Regni Ecclesias, tanquam Juri divino & humano contrariam, & plurimum redundantem in oppressionem & conculcationem Ecclesiastica libertatis Philippo Valesio interdicit. Videri potest utriusque Bulla apud Marca de Concord. lib. 8. cap. 18. in Appendice. Denique Alexander III. in cap. quanto de Judicij. ad Regem Angliæ de Parronatu, quod multò infra jus Regaliæ est, plenâque collationes, ita scribit: Causa juris Patronatus ita conjuncta est, & annexa spiritualibus causis, quod nisi Ecclesiastici judicio valeat desiniri.*

(a) V. Bibliothec PP. T. 14. anno 1618.

Secundo. Ad Ludovici XI. Edictum quod attinet, facile responderi posset, aliud esse jus, aliud Regum exempla; alioquin si Principum exemplis judicandum sit, quid non denique licebit? præfertim cum notum sit, non pauca fuisse à Ludovico XI. contra Ecclesiasticam immunitatem peracta. Sed quidquid de hoc sit, certum est Ludovicum non loqui de Regaliæ extensione, ac Parlamenti judicio relinquere, an extendi ea possit, aut non possit: sed solum de particularibus Regaliæ causis, quæ inter privatos vertebantur; id enim jam longo usu receptum & toleratum erat, aut connivente, aut permittente Ecclesiâ. Jam verò alia quæstio est, an videlicet ad Parlamentum pertineat Concilij Universalis decreta abolere, & contra illius ac Pontificis expressam prohibitionem, Ecclesiam libertate suâ, ac quatuor sæculorum possessione privare? id Ludovici edictum non probat.

Tertiò. Verum quidem est in Senatu Parisiensi causam Nannetensis Ecclesiæ, quæ una est ex Armoricis, judicatam fuisse, & contra illius jura pronuntiatum: sed mox in comitijs Blesensibus reclamante Clero, ac contra canonicam libertatem extendi Regaliam conquerente, ea edicto Henrici IV. ad pristinos limites reducta, ac restituta est, anno videlicet 1606. de quo videantur Acta Cleri Gallicani *Tom. 2. p. 2. tit. 6. n. 8.* Sic etiam anno 1608. cum Senatus Ecclesiam Bellicensem, & ejus occasione reliquas Ecclesias Regaliæ subditas declarasset, Clerus non tantum ejus Arresto non paruit, verum etiam litteras ab eodem Henrico impetravit, quibus Rex Senatuum ejusmodi causarum cognitione prohibebat, tantoque magis, quod ausus esset contra Regium edictum (quo Regalia extendi vetabatur) pronuntiare, illudque Henrici IV. Edictum à Ludovico XIII. Regnantis patre renovatum est anno 1629. de quo videantur citata Cleri Gallicani Acta *n. 9. anno 1628.* Exempla ergo à P. Alexandro citata omnino contra illum militant, ejusque causam pejorem reddunt.

Quodsi paribus animis, parique Ecclesiasticæ libertatis Zelo anno 1673. Antistites Gallicani Ludovico XIV. obviam processissent, ejusque declarationem, quâ libertas Ecclesiarum premebatur, morari ausi essent, nunquam ea contigissent, quæ Ecclesiæ, summi que Pastoris sinum intimo dolore confecerunt; sed omnia adu-

Z lationi

Gallia
Indicata
C III
230

lationi cessere, & ne tentatâ quidem acie, causa Ecclesiæ prodita est; quanquam & ipsa declaratio per se, & consensus Patrum Parisijs congregatorum tam multis partibus laborant, ut jure optimo rejici, improbarique mereantur; nam *primò* ipsa declaratio Regis Christianissimi contra decretum Concilij Oecumenici Lugdunenſis II. contra IV. sæculorum possessionem, contra morem Regum Prædecessorum, ac speciatim contra edita Henrici IV. & Ludovici XIII. edita est, ac malis artibus extorta. *Secundò* consensus Patrum Parisijs congregatorum metu expressus fuit, ideòque nullus; id ipsi fatentur epistolâ anno 1682. ad Innocentium XI. datâ; & de qua ipse Innocentius in Brevis suo Apostolico, quo Gallis respondet, ita loquitur: *Animadvertimus litteras vestras à metu ordiri; quo suafore nunquam Sacerdotes DEI esse solent vel aggrediendo fortes, vel perficiendo constantes; quem quidem metum falsò judicavistis posse in sinum nostrum effundi.* Et planè non fuisse vanum hunc metum, quamvis Episcopis indignum, persecutio, spolia, carceres, exilia ostenderunt, quæ in eis exercita sunt, qui Regaliæ obstiterunt. *Tertio* Procuratores Prælatorum (qui Comitij non intererant, quique multò plures numero erant) nullum speciale mandatum habuere subscribendi Regiæ declarationi. Id verò mandatum necessarium erat, utpote ad rem gravissimam, & speciali notâ dignam. *Quartò* præscripsit Aula, designavitque Antistites, qui ad Comiticia mitti deberent, exclusis videlicet, qui minimè propitij credebantur, nullâque Concilij Provincialibus permisâ libertate deligendi, mittendique, quos aptiores credebant. *Quintò* nulla potestas fuit Comitij Parisiensibus judicandi Concilij Oecumenici decreta, multòque minùs ea abolendi. *Sextò* nec in Episcoporum potestate & arbitrio erat Ecclesijs his (quarum custodes non arbitri erant) tam duram & universalem servitutem imponendi; si enim inconsulto Pontifice non potest alienari fundus Ecclesiæ, quantò minus libertas tot sæculis, tot canonibus sancita? *Septimò* causæ majores (qualis utique hæc erat, utpote ad tot Ecclesias pertinens, tot canonibus & concilij subnixâ, collationisque Beneficiorum præcipua Ecclesiastica disciplinæ capita complectens) soli Pontifici tum jure communi, tum ex concordatis Germaniæ reservantur. *Octavò* causâ per appellationem Romam, ad Summumque Pontificem

cem delatâ , non potuit ab inferioribus Judicibus ferri sententia, & si lata est, nulla fuit. Nondò quidquid denique Parisijs hac in re factum est, totum id Romanus Pontifex Innocentius XI. datis epistolis ad Patres illius Conventûs anno 1682. irritum, cassumque declaravit. Frustra ergo Alexander causæ suæ promovendæ Regiam declarationem, Gallorûmque consensum in auxilium vocat, tot capitibus irritum, vanumque. Hæc sunt, quæ contra Dissertationem P. Alexandri dicenda habui, quo nemo pro hac causa aut prolixius, aut pejùs scripsit, sed neque infirmius, docuitque Regaliam contemni, postquam ostendit: nam priùs timebatur aliquid firmamenti habere, cum ejus momenta adhuc laterent; nunc verò postquam in publicum prodijt, reverentiam & pretium amisit. Plura qui volet, legat elegantem omnino librum, quem Leodiensis quidam Theologiæ Doctor disertè, prolixèque contra P. Alexandri Dissertationem scriptis & typo mandavit.

Z 2

§ VIII. DO.

Gallia
Indicata
G III
230